

SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEK OKULU VE TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN ÖSS BAŞARI PUANLARI İLE SOSYO-EKONOMİK DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

F. Nesrin TURAN*, Çetin ALGÜNEŞ**

ÖZET

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme sınavlarında öğrencilerin sosyo-ekonomik düzey ve başarılarına göre bir yüksek okula devam etmeleri beklenir. Bu beklentinin gerçekleşip gerçekleşmediğinin aydınlatılabilmesi; olayın boyut ve nedenlerinin araştırılmasından geçer. Bu çalışma Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin karşılaştırmalı olarak sosyo-ekonomik düzey ve başarılarını incelemek ve beklentilerin gerçekleşmesi yönünden çözüm önerileri getirmek amacıyla yapılmıştır.

Tıp Fakültesi'nde (TF) 74, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu'ndan (SHMYO) ise 86 öğrenciye sosyo-ekonomik düzeyi ile öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) başarı puanlarını belirleyici sorulardan oluşan anket formu dağıtılarak anında cevap alınmak suretiyle, bilgisayar ortamında karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

ÖSS Başarı puanı ortalaması SHMYO'da düşüktür. TF'de ise buna göre daha iyi durumdadır. Buna karşın TF ile SHMYO arasında başarı puanı ile yaşam koşulu indeksi arasında çok zayıf ve anlamlı olmayan bir ilişki mevcuttur ($r = .0152$, $p = .515$). Diğer bağımsız değişkenlerin başarı puanı ile etkileşimleri ikili ve çoklu regresyon analizleri ile irdelenmiş; beklentilerin gerçekleşmesine yönelik çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Üniversiteye giriş puanı, Sosyo-ekonomik Düzey, Yaşam Koşulları İndeksi, Eğitim Sistemi, Yükseköğrenim, Eğitim Metodolojisi.

* Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıbbi Biyoloji ve Genetik Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi-EDİRNE

** Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Biyoloji ve Genetik Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi-EDİRNE

SUMMARY**A RESEARCH ON THE SOCIO-ECONOMIC LEVEL AND SUCCESS OF SELECTION EXAMINATION POINTS OF TRAKYA UNIVERSITY MEDICAL FACULTY AND HEALTH SERVICE BUSINESS HIGH SCHOOL STUDENTS IN COMPARISON.**

According to the socio-economic level and success of a student in student selection and booking examination, attending a university is expected. The way of this is lightening the cause and dimension of the case. This study is aimed to investigate the success of the students of Trakya University Medical Faculty and Health Service Business High School in comparison and bring some suggestions of solution.

Seventyfour of Medical Faculty (MF) and 86 of Health Service Business High School (HSBHS) students have been analyzed with the help of all computer in a comparable condition by giving a survey form to determine their socio-economic level and their Selection examination points.

The average of success point is low in HSBHS and better in MF. Contrary to this, there is a very weak and meaningless relation between life condition index and success points of MF and HSBHS students ($r= 0,0152$, $p= 0.515$). Interference of other independent variants with success points have been examined by double and multiple regression analyses and tried to bring some suggestions of solution.

Key Words: Selection Examination points, Socio-economic level, Life Condition Index, Training Methodology, Higher Education, Training System.

GİRİŞ

Eğitim sisteminin tepesinde yer alan üniversitelerin, geleneksel olarak toplumun gerektirdiği liderliği sağlaması beklenir. Üniversiteler, yeni düşünce normları geliştirirler ve bunları topluma aktarırlar (1). Üniversiteler gerçeklerin bekçisi, yeni gerçeklerin devamlı arayıcısı, toplum değerlerinin koruyucusu, gençliğin şekillendiricisi ve geleceğe yol göstericidir (1). Öyleyse; yüksek öğretim kurumları sadece, öğrencilerine bilgi aktaran bir kurum değil, aynı zamanda, bilimsel araştırmalarla bilgi üreten ve bilimsel bulguları toplumun sosyal, ekonomik ve siyasal geleceğinin oluşturulmasında başarıyla kullanacak toplum liderlerinin yetiştirilmesi gibi önemli görevleri üstlenmiş bir kurumdur (2).

Kalkınmakta olan ülkemizde, istenen kalkınma hızını ulaşabilmek için doğal kaynaklar, sermaye ve insan gücünün meydana getirdiği ekonomik güç verimli bir şekilde kullanılmalıdır. Kalkınma ihtiyacının gerektirdiği sayıda, üstün vasıflı ve verimli insan yetiştirmek eğitim kurumlarına düşmektedir. İnsan gücü yatırımı ise uzun vadeli bir

yatırımdır. Ortaöğretimden sonra alanlarına göre bir doktorun, mühendis, laborantın, anesteziistin, sosyoloğun yetişmesi normal olarak 2 ila 9 yıllık bir öğrenim gerektirmektedir.

Bir tarafta kaliteli insan gücüne çok fazla ihtiyaç duyulurken, diğer tarafta çeşitli başarısızlıklar yüzünden fakülte ve yüksekokullarda okuyan öğrencilerin öğrenim sürelerini uzattıkları görülmektedir. Ülkemizin çeşitli fakülte ve yüksekokullarına devam eden öğrencilerin başarı oranları, yıl sonu itibariyle sağlık bilimlerinde, ortalama %87.6 civarındadır (3).

Öğrencilerin başarılı olmalarını sağlamak için, eğitim metodolojisi, yükseköğretimin sosyal ve kültürel şartlarının yanında, öğrencinin bizzat kendisinden kaynaklanan başarıyı etkileyen etmenlerin de çok iyi bilinmesi gerekir. İşte bu yüzden öğrencilerin sosyo-ekonomik faktörlerinin başarılarını nasıl etkilediğinin incelenmesi ve çözüm yolları aranması kaçınılmazdır. Bu çerçevede içinde Trakya Üniversitesi bünyesinde yapılan bu çalışma şu amaçları taşımaktadır:

1. TF ve SHMYO öğrencilerinin bazı sosyo-ekonomik faktörler yönünden durumlarını ortaya koymak.
2. Öğrencilerin sosyo-ekonomik faktörler yönünden üniversiteye giriş puanlarını ikili ve çoklu regresyon analizi uygulayarak karşılaştırmalı olarak araştırmak,
3. Üniversiteye giriş puanlarının potansiyel nedenlerini inceleyerek, mümkün olabilecek çözüm önerileri geliştirmeye çalışmaktır.

YÖNTEM VE GEREÇ

Sağlık insan gücü yetiştiren iki kurum olan TF ile SHMYO arasında yapılan bu araştırmada, SHMYO'dan 86, TF'den 74 olmak üzere birinci sınıf öğrencilerinden toplam 160 öğrenci araştırmaya alınmıştır. Otuzüç sorudan oluşan anket formu öğrencilere dağıtılıp, cevapları alındıktan sonra toplanmıştır. TF'ne toplam 80 adet soru formu dağıtılmış olup 74'ü yanıtlanarak geri alınmış, SHMYO'na ise 86 form dağıtılıp tüm formlar geri toplanmıştır. Çalışma grupları SHMYO'da 8 program olduğu için tabakalı rastgele örnekleme, TF'nde ise basit rastgele örnekleme yöntemleriyle oluşturulmuştur. Cinsiyet, yaş grubu, mezun olunan ortaöğretim kurumu, tercih sırası, eğitim yaşantısındaki başarı durumu, yaşadıkları bölge, baba, anne eğitim durumu ve meslekleri, aile tipi bazı parametreler bağımsız değişken olarak tanımlanmıştır. Tüm veriler kod-

lanarak bilgisayara girilmiş, her iki öğrenci grubundaki ÖSS başarı puanları karşılaştırılmıştır. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında ikili ve çoklu regresyon analizleri yapılarak ÖSS başarı puanına etki eden sosyo-ekonomik nedenlerin ve aralarındaki ilişkinin kestirilmesine çalışılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

SHMYO ve TF öğrencilerini ilişkin bazı parametreler Tablo I'de sunulmuştur. Sosyo-ekonomik düzeyi oluşturan belirleyicilerin ayrı ayrı TF'nde daha yüksek olduğu görülmektedir. SHMYO ise daha az iyi durumdadır. Kız öğrenci sayısı bakımından SHMYO daha yüksek iken, erkek öğrenci sayısı yönünden ise TF daha yüksektir.

Deneklerin mezun oldukları ortaöğretim kurumları bakımından (Meslek Lisesi ve Klasik Liselerden gelen) TF ve SHMYO öğrencileri arasında istatistiksel yönden anlamlı bir fark vardır ($\chi^2= 10.278$ $p<0.05$) TF öğrencilerinin %82.2'si, SHMYO öğrencilerinin ise sadece %57.1'i klasik eğitim yapan ortaöğretim kurumundan mezundur (4,5).

Öğrencilerin TF ve SHMYO'nu tercih sırası bakımından aralarında istatistiksel yönden bir fark vardır. ($\chi^2= 33.06$, $p<0.05$) Dolayısıyla TF'nin lisans, SHMYO'nun ise önlisans eğitimi vermesi bu farkı yaratmıştır. Öğrenci seçme ve yerleştirme sınavında lisans eğitimi veren okullardan tercih etme hakkı ile 6 sırada, önlisans eğitimi veren okullardan tercih etme hakkı ise sonraki 8 tercih hakkıyla sınıflandırılmıştır. Dolayısıyla öğrenciler önce lisans eğitimi veren okulları tercih etmekte, daha sonra dışarda kalmamak amacıyla önlisans eğitimi veren okulları tercih etmektedir. Bu durum tercih sırası bakımından bir fark yaratmaktadır.

Tablo I'de gösterilen ortalama ÖSS başarı puanları bakımından her iki kurum arasında istatistiksel yönden anlamlı bir fark bulunmuştur.

TF'deki öğrencilerin %90.5'i, SHMYO öğrencilerinin ise 73.8'i kentsel bölgeden gelmektedir.

Öğrencilerin ÖSS başarı durumu, anne-baba eğitim durumu ve babalarının meslek kategorilerine göre ters yönde ilişkili fakat zayıf derecede korreledir. Fakat $r=.0004$, $r=.0278$, $r=.0058$ 'lik bu katsayılar rastlantısalıdır. ($p=.803$, $p=.145$, $p=.523$). Dolayısıyla değersizdir. Başarı puanı ile üç değişken arasındaki ilişkinin gerçek niteliği bu çalışmada aydınlatılmamış olmaktadır (3).

Tablo I: Çalışma ve Kontrol Gruplarının Tanıtımı

PARAMETRELER	Tıp Fakültesi		SHMYO	
	Sayı	%	Sayı	%
Denek sayı ve %leri	72	100	86	100
- erkek	39	54.2	28	32.6
- kadın	33	45.8	58	67.4
Deneklerin yaş gruplarına göre dağılımı				
- 16-19	53	73.6	51	59.3
- 20-23	18	25.6	33	34.8
- 24+	1	1.4	2	2.3
Mezun olunan orta öğretim kurumu				
- klasik	60	82.2	46	57.1
- meslek	13	17.8	36	42.9
Tıp Fak. ve SHMYO'nu tercih sır.				
- 1-4	17	23.9	15	19.2
- 5-8	33	45.2	7	9.0
- 9-12	16	21.9	12	15.4
- 13-16	4	5.5	8	10.3
- 17-20	3	4.1	16	20.5
- 21-24	0	0.0	20	17.9
Ortalama ÖSS puanı	151+10.04	(127-175)	133.85+6.95	(115-156)
Verilen eğitim. hoşnut.dur.				
- hoşnut	26	38.2	19	23.2
- az hoşnut	14	20.6	16	19.5
- hoşnut değil	28	41.2	47	57.3
Eğitim yaşantı. başarı				
- başarılı	47	69.1	60	71.4
- başarısız	21	30.9	24	28.6
Yaşadıkları bölge				
- kırsal	7	9.5	22	26.2
- kentsel	67	90.5	62	73.8
Aile tipleri				
- çekirdek	58	79.5	71	82.6
- geniş	8	11.0	8	9.3
- bölünmüş	7	9.5	7	8.1
Ailede yaşayan kişi sayısı				
- 1-3	7	9.6	13	15.3
- 4-6	57	78.1	58	68.2

- 7-9	7	9.6	13	15.3
- 10+	2	2.7	1	1.2
Ailede yaşa. ort. kişi sayı.	5.07+1.71	(2-13)	5.06+1.66(2-11)	
Baba eđit. durumu				
- okuryazar değil	5	6.9	0	0.0
- ilkokul-okuryazar	15	20.8	52	62.7
- ortaokul	8	11.1	11	13.3
- lise	15	20.8	11	13.3
- yüksekokul	29	40.3	9	10.8
Anne eğitim durumu				
- okuryazar değil	14	20.0	0	0.0
- ilkokul-okuryazar	20	28.6	66	79.5
- ortaokul	6	8.6	4	4.8
- lise	14	20.0	4	4.8
- yüksekokul	16	22.9	1	1.2
Baba mesleği (6)				
- 1	28	37.8	11	13.6
- 2	14	18.9	19	23.5
- 3	3	4.1	7	8.6
- 4	6	8.1	11	13.6
- 5	1	1.4	5	6.2
- 6	1	1.4	17	20.9
- 7	2	2.7	0	0.0
- 8	0	0.00	0	0.0
- 9	19	25.7	11	13.6
Anne mesleği (6)				
- 1	3	4.3	0	0.00
- 2	11	15.7	2	2.4
- 3	1	1.4	0	0.0
- 4	0	0.0	0	0.0
- 5	0	0.0	1	1.2
- 6	0	0.0	0	0.0
- 7	0	0.0	0	0.0
- 8	0	0.0	0	0.0
- 9	55	78.6	81	96.4
Edirne'de otur. yer.				
- evde arkadaşlarla	36	48.6	33	38.4
- yurttta	30	40.5	35	40.7
- ailesiyle	4	5.4	3	3.5
- lojmanda	0	0.0	4	4.7
- diğer	4	5.4	11	12.8
Ailenin otur. evin tipi.				
- apartman dairesi	54	80.6	40	48.2
- müstakil ev	12	17.9	32	38.6
- köy tipi ev	1	1.5	6	7.2
- diğer	0	0.0	5	6.0

Ailenin otur. evde. oda sayısı				
-1	0	0.0	2	2.4
-2	4	5.4	7	8.2
-3	27	36.5	33	38.8
-4	37	50.0	32	37.6
-5	6	8.1	11	12.8
Ailenin otur. evin durumu				
- kendi evi	53	71.6	69	80.2
- kira-lojman	21	28.4	17	19.8
Beslenme koşulu				
- yeterli	43	58.9	42	50.0
- yetersiz	30	41.1	42	50.0
Barınma koşulu				
- yeterli	46	62.2	45	53.6
- yetersiz	28	37.8	39	46.4
Yaşam koşul. indeks. göre (7)				
- kötü	4	5.4	14	16.5
- orta	60	81.1	70	82.4
- iyi	10	13.5	1	1.2
Kendisin. başka y. öğrenimde				
- bulunan	33	46.5	21	24.7
- bulunmayan	38	53.5	64	75.3

Tablo II verilerine göre, mezun olunan ortaöğretim kurumu ve aile tipi ile ÖSS başarı puanı arasındaki bir ilişki bulunmamaktadır. Çoklu regresyon modeline sokulan 17 bağımsız değişkenin, bağımlı değişken olarak tanımlanan ÖSS başarı puanına toplam etkilerinin yeterli düzeyde olmadığı MR2 değerinden anlaşılmaktadır. Onyeddi bağımsız değişkenin toplam prediktif katsayısı 0.3875 düzeyindedir. Dolayısıyla modele katılması gereken başta birtakım değişkenlerin de bulunması gerekmektedir.

Mezun olunan ortaöğretim kurumu ve aile tipi dışında kalan diğer 15 değişkenle ÖSS başarı puanı arasındaki ikili ilişkiler için hesaplanan r değerleri anlamsız kaldığından; bu ilişkilerin gerçek durumu için bir yargı ileri sürülememektedir.

Bu çalışmada oluşturulan yaşam koşulları indeksine göre TF ve SHMYO öğrencileri arasında istatistiksel yönden anlamlı bir fark bulunmamıştır. Genellikle öğrenciler orta düzeydeki ailelerden gelmektedir ($\chi^2 = 2.408, p > .05$).

Tablo II: ÖSS Başarı Puanı ile Sosyo-Ekonomik Etmenlerin Çoklu ve İkili Regresyon Analizleri

Bağımsız değişkenler	Bağımlı simple r	Değişken p	ÖSS başarı puanı ile parsiyel r
Mezun Olu. O.Öğr. Kur.	.0808	.026	.0712
SHMYO'nu tercih sırası	.0087	.469	.0073
Eği. Yaşan. başarı	.0001	.530	.0055
Yaşadıkları bölge	.0289	.303	.0148
Aile tipi	.1221	.044	.0582
Ailede yaş. kişi say.	.0080	.848	.0005
Baba eğitim dur.	.0004	.803	.0009
Baba mesleği	.278	.145	.0300
Anne eği. dur.	.0058	.523	.0056
Anne mesleği	.0001	0.83	.0428
Ail. otur. ev. tipi	.0991	.083	.0428
Ail. otur. ev. oda say.	.0083	.674	.0024
Aile. otur. ev. dur.	.0111	.980	.0000
Yaşam koşul. indeks. göre	.0152	.515	.0059
Barınma koşulu	.0002	.990	.0000
Beslenme koşulu	.0916	.480	.0069
Kan. baş. yö. ol. dur.	.0011	.326	.0134
Çoklu regresyon katsayısı		MR2= 0.3875	

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak; ÖSS başarı puanı bakımından TF ile SHMYO öğrencileri arasındaki önemli bir fark gözlenmiştir. TF ile karşılaştırma şansı olmayacak şekilde (TF ve SHMYO'nu tercih sırası, deneklerin mezun oldukları ortaöğretim kurumları, cinsiyet gibi), göstergeler mevcuttur. Bunun nedenlerinin ayrıntılı ve karşılaştırmalı araştırmalarla aydınlatılması yerinde olacaktır.

Potansiyel bağımsız değişkenler, etkileyici güçleri belirlemek üzere sayıca geniş tutulmalıdır. Bu anlamda öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarını belirleyici özellikler ayrıntılı olarak saptanmalı; hatta çok göreceli bir konu olduğu için öğrencilerin verdiği yanıtları destekleyici, ailelerin de aynı yanıtları vermesini sağlayıcı anket formları ile yüzyüze görüşme ve izlemelerden yararlanılmaktadır (8,9,10,11).

Her ne kadar ÖSS başarı puanı ile sosyo-ekonomik durum arasında istatistiksel yönden anlamlı bir ilişki çıkmadı ise de SHMYO öğrencilerinin başarı puanları daha düşüktür. Bu durum 2 yıllık MYO'larının tercih

etme aşamasındaki rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinden yararlanmamanın bir sonucu olabileceği gibi tercih seçiminde öğrencinin, kendine karşı güvensizliği ve öğrencinin kendi otokontrolünün sağlanması düşünülmeli gereken önemli bir konudur.

KAYNAKLAR

1. Coombs P.H.: *The World Educational Crises*. New York, Oxford University Press, s: 157, 1969.
2. Kaya Y.K.: *İnsan Yetiştirme Düzenimiz*. Erk Yayınevi, 3. Baskı, Ankara, s. 237, 1981.
3. Türk Yüksek Öğretiminde On Yıl, 1981-1991, *Reformu ve Sonuçlara Etkisi*, Ankara, s.23, Kasım 1991.
4. Özgüven İ.E.: *Üniversite öğrencilerinin Akademik Başarısını Etkileyen Zihinsel Olmayan Faktörler*, H.Ü., s.18-22, Ankara 1975.
5. Snyder A.F., and Klein B.R.: *Non Academic Characteristics and Academic Achievement*, J. College Student Personnel 10: 328-332, 1969.
6. *Türkiye'de Nüfus Yapısı ve Nüfus Sorunları*, 1973 Araştırması, HÜ. Yayınları, D-25.
7. Özcebe H.: *Etimesgut Sağlık Ocağı Bölgesindeki Tedavi Edici Sağlık Hizmetlerinin Kullanımını Etkileyen Faktörlerin Saptanması*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, H.Ü. Tıp Fakültesi, Ankara, 1990.
8. Gürtan K.: *İstanbul Üniversitesi Ekim 1961 Giriş Testleri Neticelerinin İstatistik Usuller ile Tahlili* (Yayınlanmamış Doktora Tezi) İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Kitaplığı, III B. 349 Numarada Kayıtlı, İstanbul 1954.
9. Saltık A.: *Eğitimde Sosyo-ekonomik Durumun Rolü*, İstanbul Üniver Sitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü Mezuniyet Tezi, Aydın Lisesi'nde Yapılan Bir Araştırma, İstanbul, 1965.
10. Şemin R.: *"Üniversite Giriş Sınavlarında Başarıya Tesir Eden Faktörler"*, İstanbul Üniversitesi, Tecrübi Pedagoji ve Çocuk Psikoloji Bülteni, Edebiyat Fakültesi Basımevi, s.13-24, İstanbul, 1966.
11. Moralı S.: *"Üniversiteye Giriş Sınavında Rol Oynayan Faktörlerin Değerlendirilmesi ve İstanbul'daki Muhtelif Tıp Liselerin Kendi Aralarında Karşılaştırılması*, (Türkiye Bilimsel Araştırma Kurumu'nun 17-19 Kasım 1969 Tarihinde Bilim Adamı Yetiştirme Seksiyonunda Bildiri Olarak sunulmuştur.